

Tieteellisen tutkimuksen tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14. Henkilötietoja ovat sellaiset tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

1 Tutkimuksen nimi

Kohti toimivaa elatusjärjestelmää: Pohjoismainen vertailu ja lainsäädännölliset kehittämistarpeet

2 Rekisterinpitäjä

Kansaneläkelaitos (Kela)

Osoite: PL 450, 00056 KELA (Nordenskiöldinkatu 12, 00250 HELSINKI)

Puhelinnumero: 020 634 11 (vaihde)

Turun yliopisto, Osoite: PL 20014 Turun yliopisto (Yliopistonmäki, 20500, Turku), Puhelinnumero: 029 450 5000 (vaihde)

3 Yhteyshenkilö tutkimusrekisteriä koskevissa asioissa

Nimi: Ella Sihvonen

Postiosoite: PL 450, 00056 KELA

Puhelinnumero: 050-4480034

Sähköpostiosoite: ella.sihvonen@kela.fi

Edellä kohdassa 2 mainitut organisaatiot toimivat tässä tutkimuksessa yhteisrekisterinpitäjinä, eli ne määrittelevät yhdessä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Tutkittavat voivat tehdä kaikki tähän tutkimukseen liittyvät pyynnöt rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseksi yllä mainitulle yhteyshenkilölle. Yhteyshenkilö välittää tarvittaessa pyynnön myös muille yhteisrekisterinpitäjinä toimiville organisaatioille.

4 Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

Tutkimushankkeen toteuttavat Kela ja Turun yliopisto. Kela vastaa hankkeen koordinoinnista, sekä yhdessä Turun yliopiston kanssa osahankkeen 1. ja 3. aineiston keräämisestä ja aineiston analyysistä. Turun yliopisto vastaa osahankkeen 2. aineiston keräämisestä ja aineiston analyysistä. Tutkimusryhmän jäsenten tarkemmat roolit on kuvattu tutkimussuunnitelmassa. Tutkimusryhmän jäsenillä on pääsy vain niihin tietoihin, joita he

tarvitsevat tehtäviensä hoitamiseksi. Tutkimusaineistoa säilytetään organisaatioiden suojatuissa tallennusympäristöissä, johon käyttöoikeus on rajattu tutkimusryhmän jäsenille.

5 Tutkimuksen vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

Nimi: Ella Sihvonen
Postiosoite: PL 450, 00056 KELA
Puhelinnumero: 050-4480034
Sähköpostiosoite: ella.sihvonen@kela.fi

6 Tutkimuksen suorittajat

Ella Sihvonen, Kela; Anneli Miettinen, Kela; Johanna Aholainen, Kela; Anniina Kaittila, Turun yliopisto; Fanni Aarniva, Turun yliopisto; Tuulikki Mikkola, Turun yliopisto; Mari Haapanen, Turun yliopisto; Mia Hakovirta, Turun yliopisto

7 Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Kelan tietosuojavastaava: Raila Brummer
sähköposti: tietosuoja@kela.fi

Turun yliopiston tietosuojavastaava: dpo@utu.fi

8 Tutkimuksen luonne ja kestoaika

Kertatutkimus

Seurantatutkimus

Tutkimuksen kestoaika (kuinka kauan henkilötietoja käsitellään):

2.6.2026.–31.8.2027 (-31.8.2028)

9 Kuvaus tutkimushankkeesta ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tutkimuksessa tarkastellaan lapsen elatusjärjestelmän toimivuutta Suomessa sekä verrataan sitä Ruotsin, Norjan ja Tanskan järjestelmiin. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa elatusjärjestelmän toimivuudesta, viranomaiskäytännöistä sekä järjestelmän kehittämismahdollisuuksista.

Tutkimuksessa käsiteltäviä henkilötietoja ovat pyöreän pöydän keskusteluihin osallistuvien ja kirjallisten vastausten antavien sekä vignetti-kyseleyn vastaavien asiantuntijoiden nimet, yhteystiedot, organisaatiot ja ammatilliset roolit sekä tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä annetut asiantuntijanäkemykset. Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietoja yksityis-henkilöiden perhetilanteista tai muista henkilökohtaisista olosuhteista. Henkilötietoja käsitellään tutkimusaineiston keräämiseksi ja tutkimuksen

toteuttamiseksi. Henkilötietoja käsitellään tutkimuksen toteuttamisen kannalta välttämättömässä laajuudessa.

Suomessa aineistoa kerätään pyöreän pöydän keskusteluista laadittavien muistiinpanojen avulla (osahanke 1. ja 3.). Lisäksi verrokkimaiden asiantuntijoilta kerätään kirjallisia asiantuntijavastauksia sekä mahdollisesti vignettikyselyyn perustuvia arvioita elatusavun ja elatustuen määräytymisestä (osahanke 2.).

10 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietojen käsittelyn peruste on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti seuraava:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalain 4 §:n 3 kohta)
- Rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen, mikä: Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 2 §:n 2 kohdan mukainen tutkimustehtävä
- Tutkittavan suostumus
- Oikeutettu etu; mikä tunnistettu etu on kyseessä:
- Muu, mikä:

11 Erityiset henkilötietoryhmät (nk. arkaluonteiset tiedot)

Tutkimuksessa ei käsitellä tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoryhmiä.

Tutkimuksessa käsitellään seuraavia erityisiä henkilötietoja:

- Etninen alkuperä
- Poliittiset mielipiteet
- Uskonnollinen tai filosofinen vakaumus
- Ammattiliiton jäsenyys
- Geneettiset tiedot
- Biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten
- Terveystta koskevat tiedot
- Luonnollisen henkilön seksuaalinen käyttäytyminen tai suuntautuminen

Edellä mainittujen erityisten henkilötietojen käsittely perustuu seuraavaan tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaiseen erityisehtoon:

- Yleisen edun mukainen tieteellinen tai historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus (tietosuojalain 6 §:n 7 kohta)
- Tutkittavan/rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- Tutkittava on saattanut käsiteltävät arkaluonteiset tiedot julkisiksi
- Käsitteily on tarpeen tärkeän yleisen edun vuoksi
- Muu, mikä:

12 Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Tutkimukseen rekrytoitavista asiantuntijoista ja sidosryhmien edustajista käsitellään tutkimuksen toteuttamisen kannalta välttämättömiä henkilötietoja, kuten nimiä, yhteystietoja (esim. sähköpostiosoite), organisaatitietoja ja ammatillisia rooleja. Lisäksi tutkimuksessa käsitellään osallistujien pyöreän pöydän keskusteluissa, kirjallisissa vastauksissa ja mahdollisissa vignettikyselyissä esittämiä näkemyksiä.

Varsinainen tutkimusaineisto koostuu lainsäädännöstä, lainvalmisteluaineistoista, viranomaisohjeista, tutkimuskirjallisuudesta sekä muista lapsen elatusjärjestelmää koskevista asiakirja-aineistoista. Lisäksi tutkimuksessa hyödynnetään pyöreän pöydän keskusteluista laadittuja muistiinpanoja sekä verrokkimaiden asiantuntijoiden kirjallisia vastauksia. Pyöreän pöydän keskusteluista tehdyt muistiinpanot ovat anonymisoituja. Aineistossa osallistujat kuvataan ainoastaan yleisellä organisaatiotasolla, kuten hyvinvointialueiden, tuomioistuinten, Kelan tai muiden asiantuntijatahojen edustajina. Kirjalliset asiantuntijavastaukset ja vignettikyselyn vastaukset pseudonymisoidaan siten, ettei siihen sisälly osallistujien nimiä tai yhteystietoja.

13 Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

- Suoraan tutkimukseen osallistuvilta
 - Haastattelu
 - Postissa lähetettävä kyselylomake
 - Sähköinen kyselylomake
 - Videointi
 - Muu tapa, mikä: Pyöreän pöydän keskustelu, Kirjalliset asiantuntijavastaukset ja vignettikysely
- Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja. Osallistuminen on vapaaehtoista, eikä osallistumatta jättämisestä aiheudu seurauksia.
- Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:

14 Tietojen siirto tai luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

15 Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

Tietoja ei siirretä eikä luovuteta.

16 Automatisoitu päätöksenteko ja profilointi

Automaattisia päätöksiä tai profilointia ei tehdä. Tutkimusta varten kerättyjä henkilötietoja ei käytetä tutkittavia koskevaan päätöksentekoon.

17 Henkilötietojen suojauksen periaatteet

- Tiedot ovat salassa pidettäviä.
- Kaikki hankkeessa henkilötietoja käsittelevät ovat allekirjoittaneet vai tiolo- ja salassapitositoumuksen ja ymmärtävät henkilötietojen käsittelyä koskevat vaatimukset.

Manuaalinen aineisto:

- Manuaalista aineistoa ei kerätä.
- Tutkimuksessa kerätään manuaalista aineistoa; manuaalinen aineisto suojataan seuraavalla tavalla

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot:

- Käyttäjätunnus Salasana Käytön rekisteröinti (lokitiedot)
- Kulun valvonta (tilat)
- Suojattu verkkoyhteys
- Muu, mikä: Aineistoa säilytetään organisaatioiden suojaetuilla verkkolevyillä, johon käyttöoikeus on rajattu tutkimusryhmän jäsenille.

Aineiston anonymisointi / pseudonymisointi:

- Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole, eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja).
- Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisoitu aineisto, jolloin tunnistettavuuteen voidaan palata koodin tai vastaavan tiedon avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja). Tunnistetiedot ja tutkimusnumerot yhdistävä koodiavain säilytetään huolellisesti erillään henkilötiedoista ja tutkimusaineistosta ja siihen on pääsy vain rajatulla osalla tutkimusryhmän jäsenistä.

- Aineisto analysoidaan suurin tunnistetiedoin, koska: [peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle]

18 Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen

- Tutkimusrekisteri hävitetään 08/2028 mennessä
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan ilman tunnistetietoja (anonymisoituna)
- Tutkimusrekisteri arkistoidaan tunnistetiedoin

Mihin aineisto arkistoidaan, miten pitkäksi aikaa ja millä oikeusperusteella:

19 Tutkimukseen osallistuvan oikeudet

Tietosuojalainsäädäntö takaa rekisteröidylle tiettyjä oikeuksia:

- Silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu rekisteröidyn suostumukseen, hänellä on oikeus peruuttaa antamansa suostumus milloin tahansa sen vaikuttamatta suostumuksen perusteella ennen peruuttamista suoritettuna käsittelyn lainmukaisuuteen.
- Rekisteröidyllä on oikeus saada tieto siitä, käsitelläänkö häntä koskevia henkilötietoja tutkimuksessa, ja saada jäljennös käsiteltävistä henkilötiedoista.
- Jos käsiteltävissä rekisteröidyn henkilötiedoissa on epätarkkuuksia tai virheitä, hänellä on oikeus pyytää niiden oikaisua tai täydennystä.
- Rekisteröidyllä on oikeus vaatia henkilötietojensa poistamista tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi käyttäessään vastustamisoikeutta tai peruuttaessaan antamansa suostumuksen.
- Rekisteröidyllä on oikeus henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseen tietyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi silloin, jos rekisteröity kiistää henkilötietojensa paikkansapitävyyden.
- Rekisteröidyllä on oikeus vastustaa henkilötietojen käsittelyä, jos käsittely perustuu yleiseen etuun tai oikeutettuun etuun.

Jos rekisteröity haluaa käyttää oikeuttaan, hän voi ottaa yhteyttä edellä mainittuun yhteyshenkilöön. Jos tutkimuksen toteuttaminen ei (enää) edellytä, että rekisterinpitäjä voi tunnistaa rekisteröidyn, oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon ja käsittelyn rajoittamiseen ei sovelleta, ellei rekisteröity anna lisätietoja, joiden avulla hänet voidaan tunnistaa.

Oikeuksista poikkeaminen

Tässä kohdassa kuvatuista oikeuksista saatetaan poiketa tietosuoja koskevan lainsäädännön mukaisilla perusteilla siltä osin, kuin oikeudet estävät tieteellisen tai historiallisen tutkimustarkoituksen tai tilastollisen tarkoituksen saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti. Tarvetta poiketa oikeuksista arvioidaan aina tapauskohtaisesti.

Valitusoikeus

Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos hän katsoo, että henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 566 6700

Kirjaamo: 029 566 6768

Sähköposti: tietosuoja@om.fi